

נְהוֹרָא

אור העבודה הפנימית בדרך הבעש"ט הק'

<p>בהר - בחוקותי תשפ"ו גליון רעג</p>	<p>תוכחת מגולה מאהבה מסותרת תנו רבנן מעשה</p>	<p>קודם תתחייב, אחר כך תרצה שערי השפעה</p>	<p>עבדי הם ולא עבדים לעבדים דבר הבעל שם טוב</p>	<p>האם שייך בטחון ברפואה? אש האמונה</p>
--	---	--	---	---

הוקם לעי"נ הגה"צ רבי משה ב"ר יוסף צ"ל אב"ד טורדא

נהורא מעליא

דבר המערכת

שבוע של תיקון "מידת היסוד"

נכנסים לעבודה של 'יסוד' כהכנה לחג השבועות הקרב ובא

ועל ידי לימוד התורה גופא, ועל ידי התעוררות הלב והזכרת ימי הספירה בכל זמן ועידן.

ומלבד תיקון מידותיו הפרטיים לקראת חג השבועות, יש ענף נוסף - לתקן את המידות העליונות, כי בשבעת ימי הספירה צריך האדם להחזיר בקרבו שכל מה שנפעל בעולם, נכלל בשבע מידות של הבורא ית', כמאמר דוד המלך ע"ה (דבה"א כט, יא) "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש", ואם רוצה לפעול במידת החסד, להתפשט ולהוציא דברים לפועל, או במידת הגבורה, לצמצם איזה דבר בעולם וכיוצ"ב, וכן בשאר המידות, לפאר עצמו או אחרים, או לנצח או להודות וכיוצ"ב, ידע שהכל הוא רק בידו של הבורא ית"ש, ובידו לגדל ולחזק לכל, ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה לגדל ה'.

ותכלית העבודה היא, שיגיע לדרגה של 'ביטול', שכל הנהגותיו יהיו מסורים ביד ה', וידע שכל פעולותיו וכל הנהגותיו אינן יכולות לפעול שום דבר, והן רק בגדר השתדלות המוכרחת, ויתמלא בביטול עצום בכל מעשיו, מאחר שאינו מסוגל לעשות כלום ולא לפעול כלום.

שזהו שלמות התורה הקדושה, כי התורה נותנת לאדם דרכי התנהגות בכל פרט ופרט ממעשיו, מעת קומו משנתו עד שכבו לישן, בהנהגת השונה, האכילה, ההלכה, ההתנהגות עם בני אדם, ובכל פרט ופרט.

ולכן ניתנה התורה חמישים יום לאחר הקרבת העומר, כי היחוד השלם של הנהגות ומידות האדם עם הנהגות ומידות בוראו, הוא באמצעות התורה הקדושה שמביאה את האדם לידי מידות ישרות ומרגילה אותו שבכל פעם שמתעורר לעשות איזה דבר, לאהבה או ליראה וכיוצ"ב, יחשוב תיכף האם דבר זה מותר או אסור על פי התורה, וכיון שבכל רגע מתעורר לעשות איזה דבר, ושוקל בדעתו בכל רגע האם דבר זה מותר או אסור על פי התורה, מתקדשת מערכת מידותיו בקדושתה של התורה.

וזהו כללות מידת היסוד, שהיא מידת ההתקשרות, שיהא מקושר בכל פרט להנהגות של הבורא יתברך, ולא יפריד עצמו חלילה לחשוב שיש בידו כח ויכולת לפעול לבד, ובכך שורה עליו אח"כ בחג השבועות הארת הכתר שהיא אור הביטול והיחוד השלם בין האדם להקב"ה באמצעות התורה הקדושה.

ע"פ "אש המועדים" - ספירת העומר

אנו נכנסים לשבוע שבו מוטל עלינו לתקן את מידת ה'יסוד' שהיא מידת ההתקשרות, שהאדם מקושר במידותיו לאיזה דבר בייחוד עצום, ומי שזוכה לקשר כל מידותיו למקום העליון ולהעלותו לשורש הנכון - נקרא 'צדיק חי' עלמין' שנוטל את מידת ההתקשרות ומשתמש עימה לקשר כל המידות אל ה'מלכות' כלומר אל מלכותו ית"ש.

שלימות מידת היסוד היא כאשר האדם מקושר כל כך בבוראו ובעסק התורה והמצוה עד שמרגיש תענוג וקדושה בכל מעשיו, כי בכל דבר שעושה, הן ברוחני והן בגשמי, מכיון מעשיו לשם שמים ולשם דביקות בבוראו. ומי שדבוק במידה קדושה זו נקרא 'צדיק יסוד עולם' דאחיד שמיא וארעא, ומקשר גשמי לרוחני. ואם ח"ו מקשר מידותיו למקום רע רח"ל, למשל כשמתנצח עם חברו ומשקיע כל מחשבתו וכחו ומידותיו בתאות הנצחון הרי הוא מקשר כל המידות למקום נפול רח"ל ופוגם במידת היסוד.

ותיקון פגם זה - הוא בתשובת המשקל. כי כאשר האדם נכשל והכניס את כל מהותו ותענוגו וחושיו בענין שאינו שייך לצד הקדושה, לאו דוקא ענין רע, אלא סתם ענין גשמי שאינו שייך לתורה ומצוות, ניתנה לו אפשרות לתקן פגם זה - ע"י שמכניס את כל כולו בצד הקדושה.

בחמשת השבועות הראשונים של ימי הספירה אנו עוסקים ב'פרטים', לדעת את 'חסדו וגבורתו ותפארתו ונצחיותו והודו' של הבורא, של התורה ושל בני ישראל, אבל אחר כך בשני השבועות האחרונים מתחילה עבודה חדשה בבחינת 'יסוד' שהיא מידת ההשתוקקות, וכן בחינת 'מלכות' לקבל עול מלכות שמים באמת ובתמים.

ולמעשה, בשבוע זה עלינו להפעיל את מידת ההתקשרות וההשתוקקות שבתוכינו - אך ורק לדבר אחד - להמתין ולהתעורר בכיסופין לקראת החתונה הגדולה - "יום חתונתו זה מתן תורה", דרך משל לחסידי העומד שבועיים לפני יום הנישואין של בנו יחידו של מורו ורבו, שהחתונה עומדת תמיד נגד עיניו, כשהוא לומד - מכיון להכין עצמו לקראת הרגעים הנעלים, ובכל פרט שעושה לוקח בחשבון את החתונה הגדולה המתקרבת ובאה. וכמו כן צריך להתכוון לחג השבועות, ליחוד הגדול, על ידי הכנה בספרי חסידות,

ל"ג בעומר שעוד לא היה!

בצהרי יום ל"ג בעומר, בדמדומי החמה, נכנסתי לבית המדרש למנחה. פגשתי ידיד ותיק, חסיד ישראלי דבוק, שאלתי לשלומו, והוא במאור פנים פתח את סגור ליבו:

דווקא השנה, כשלא זכינו לעלות למירון, הבנתי את מהות עבודת הימים שלפני שבועות.

הוא התחיל לשתף: הכיסופים שהתעוררו בי לפני ל"ג בעומר אי אפשר לשער ואף לא לתאר. ניסיתי כל דרך להגיע: פרוטקציות, כסף, ו-כלום לא עזר. אז התחלתי לחשוב: 'אולי רשב"י לא מזמין אותי לשמחתו'.

הוא עצר לרגע, נשם עמוק, והמשיך: לבילי שישי ישבתי עם עצמי ושאלתי את ליבי: למה אני כל כך רוצה לעלות למירון? 'כדי להידבק ברשב"י'.

ולמה להידבק ברשב"י? - המשכתי לשאול, כי דרכו אני נדבק בה'.

"אז הבנתי" - הוא הרים את קולו בהתרגשות: כל ההשתוקקות הזו, היא בעצם השתוקקות לה'.

אז למה לא להשתמש בה עצמה? למה לא להפנות את הגעגוע הזה ישר אליו?

הוא חייך ואמר בשקט: את הקרבה לה' שהרגשתי בל"ג בעומר הזה - לא הרגשתי מעולם! והבנתי: שבעים ר' שמעון באמת הזמין אותי לחתונתו!

על האמת אודה: נפעמתי! התפעלתי מהיכולת של יהודי להפוך חושך לאור.

להפוך את המחסום הגדול מהדביקות ברשב"י - למנוע עוצמתי לדביקות באור ה'. אבל, נחזור לדבריו.

הוא סיים: לפני מתן תורה - גילו לנו צדיקים, עסקו ישראל בדבר אחד: בתפילות. שעכשיו מבין למה. למה? שאלתי בסקרנות גלויה.

"כי תכלית התורה היא הדביקות בה'. ותורה עם השתוקקות ותפילה - אינה דומה לתורה בלעדיהן".

א לעכטיגן שבת, ידידכם: ישעיה יצחק פרידמאן

תוכחת מגולה מאהבה מסותרת

בהיכלו כולו אומר כבוד, ישב **הרבי הקדוש מלובלין** זי"ע - ה'חזקה', כשחבורת תלמידיו הגדולים מסבבים אותו כחומה, מנסים לקלוט כל דיבור ודיבור שיוצא מפיו בקדושה ובטהרה, והימים ימי השבוע שקוראים בו את פרשת בחוקות.

בתוך דבריו אמר להם הרבי: "בשבת הקרובה כדאי הוא מאד לשבות במחיצתו של המגיד מקאזניץ, כי יודע הוא להפוך את הקללות של התוכחה בפרשתנו - לברכות!".

לפי אחת הגרסאות, היה זה תלמידו המובהק הרה"ק שר **שלום מבעלזא** זי"ע, שלא חשב פעמיים, אלא תיכף ומיד ארז את מטלטליו ויצא לעבר העיר קאזניץ, ואמנם לפי מסורת אחרת, היה זה הרה"ק רבי **מרדכי לעטניר מדרוהוביטש** זי"ע, אף הוא מגדולי תלמידיו של הרבי, ושמא אפשר לקיים את שתי הגרסאות, שאכן שניהם יצאו לדרך, לקיים את עצת הצדיק, ולעשות את השבת במחיצת רעו המגיד הרה"ק רבי **ישראל מקאזניץ** זי"ע - בעל 'עבודת ישראל'.

בבוקרו של יום השבת קודש, לאחר תפילת השחר, כשעלה המגיד על הבימה, לקרא בתורה הקדושה כדרכו בקודש לקרות בעצמו בתורה, השתדלו אורחיו הנעלים, תלמידי הרבי מלובלין, לעמוד קרוב אליו ככל האפשר, כדי לחזות בנועם עבודת ישראל, ולשמע כיצד קורא הוא את פסוקי התוכחה.

ואכן בהגיע תורם של פסוקים אלו נדהמו למחזה המופלא. לא זו בלבד שאין המגיד מנמיך את קולו כנהוג בקריאת פסוקים אלו, אלא אף קורא אותם

בקול גדול ורם ובהתלהבות אש קודש, מתוך שמחה ניכרת וטוב לבב.

וכאשר הגיע לפסוק (כו, לא): "ונתתי את עריכם חרבה והשימותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניוחוחכם", התבטא לפתע בקול נרגש:

"אוי אבינו שבשמים! מתי כבר נזכה ונחיה ונראה בקיום הבטחה זו?" - - -

תדהמה נפלה על האורחים הקדושים למשמע הדברים, והם ניסו להבין אלו ברכות טמונות וספונות בגני תוכחה זו, עד שהיה רבי מרדכי מספר, כי באותה שעה עלו ברעיונו מאה אופנים (!) איך לשער את כוונת המגיד בהפיכתה של התוכחה הנוראה הזאת לטובה ולברכה.

משחזר אחד מהם אל רבם הקדוש מלובלין וסיפר לו על מה שהיה בקאזניץ, נענה החזקה ואמר: "אכן, מילים כגון אלה ראויים להיאמר רק על-ידי צדיק הדור!".

לימים ביאר הרה"ק רבי **יהושע מדזיקוב** זי"ע בספרו 'עטרת ישועה' (פרשת אחרי) את כוונת המגיד מקאזניץ, וזה לשונו הקדוש:

"שמעתי בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל, שאמר בשעת קריאת התוכחה בפסוק 'והשימותי את מקדשיכם' בזה הלשון: יתן השם ויחיינו ונזכה שיהיה בקרוב ויתקיים 'והשימותי את מקדשיכם', והוא פלא. וכבר אמרתי בזה לפרש דבריו הקדושים על פי אמרם ז"ל (מנחות קי, א) אשר מיכאל כהן גדול עומד ומקריב נשמות ישראל, והם עולים לריח ניחוח לפניו ית"ש כמו הקרבנות. ונדע אשר גם על ידי אלו שנהרגו על קידוש השם עולה תענוג וריח ניחוח למעלה. ועל זה היתה בקשת המגיד הקדוש זצ"ל, ורמוז זאת בתוכחה אשר היא מלאה ברכות

כמבואר בספרים, 'והשימותי את מקדשיכם', היינו שלא יהיה עוד הריגת הקדושים מירשאל, זה 'ולא אריח בריח ניוחוחכם' שלא יהיה עוד נחת רוח כזה. ולזאת שפיר ביקש המגיד זי"ע שזוכה לזה בזמן קרוב, ואמרתי פירוש זה לפני מרן אבינו הגאון הקדוש זצ"ל (הוא הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זי"ע בעל 'אמרי נועם') וקלסיה".

כך היו צדיקי הדורות מגלים את הברכות הגנוזות בתוככי התוכחה, וממשיכים אותם על בני ישראל. כמובא בספר 'אמרי פנחס' משמיה דהרה"ק רבי **פנחס מקאריץ** זי"ע:

בשם הרב זצ"ל, שבתוכחה מרומז ברכות גדולות מאוד, שלא היה יכול העולם לסבלן, והוצרכו להתלבש במלבושים כאלה עד שנכתבו כקללות.

וכמאמרו של הרה"ק רבי **קלנימוס קלמיש מקראקא** זי"ע בספרו הקדוש 'מאור ושמש' (פרשת כי תבא ד"ה ידבק):

"ידוע מספרים הקדושים, ומזוהר חדש, אשר בכל הקללות האלו רומזים בהם נחמות גדולות וברכות לבני ישראל".

ואכן בזוהר חדש (כי תבא) מבואר, שבקללות האלה טמונות "הבטחות וחייבו דקדושה בריך הוא לישראל". וכי כך גילה אליהו הנביא לרבי שמעון בר יוחאי זי"ע: משל למה הדבר דומה, לאב שאוהב את בנו, וכשחטא הבן והיה צורך להענישו, החזיק האב את הרצועה בידו, ושגג בקול גדול, אבל את המכות עצמן לא נתן אלא בקלות וברחמים.

ויהי רצון שאכן נזכה ונחיה ונראה בעיני בשר את הברכות האלה, שלא תהינה נסתרות, אלא יתגלו וייראו לעיני כל חי, אמן ואמן.

עפ"י: קול יעקב, מאמר מרדכי, ספרן של צדיקים

הלכה ומעשה
הרה"ג ר' יודל וויינגארטן שליט"א י"ר מכון יסוד החסידות

מגוונות בגווני קודש היו דרכיהם הרחוקות זה מזה של **האחים הקדושים, הרה"ק הנועם אלימלך והרה"ק רבי זושא מאניפולי**, שעסקו להחזיר רבים מתשובה והלכו מעיר לעיר בגלותם עד שהחזירו בתשובה רבבות אלפי ישראל, לבין דרכיהם של **האחים הקדושים הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ורבי פנחס בעל ההפלאה**, שעסקו בעיקר בהרצת תורה בקדושה ויראת שמים בדרך החסידות בקרב ישיבותיהם וקהילותיהם.

כך גם בקרב תלמידיו של הרה"ק הנועם אלימלך מוצאים אנו את דרכיהם השונות של הרה"ק **החזקה מלובלין** שהיה בדרכו לגלות את דבר ה' על ידי ריבוי מופתים ורוח הקודש, לעומת דרכו הנסתרת של הרה"ק **רבי נפתלי מראפשיץ** זי"ע, שהסתיר את דרכי הקדושות עד שבמשך שנים ארוכות מחיי לא ידעו בני עירו על גדולתו, וכנגדם הרה"ק בעל האוהב ישראל מאפסא והרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע שכל אחד ואחד ודרכו בקודש המיוחדת לו.

כללו של דבר, **אין הדרך לחקות את הצדיק בדרכים חיצוניות מרדכי הקדושה אלא להיפך** (נע"א) קדושים ד"ה אל; הצדיק סולל דרך **לרעת את ה' ולהאיר את אורו בכל כוחות הנפש**, ואז מתגלה בתלמיד אור נשמתו **הפרטי**, של כל יהודי ויהודי **לפי שורשו**.

זה החילוק שמבאר הנועם אלימלך באגרתו הידועה, למי שהוא **'הנקרא בשם חסיד'**, הוא מי 'שלומד ממעשי הצדיקים **'יראתם קדושתם ופרישותם'**, לבין 'מי שאינו לומד מהצדיקים יראתם', רק 'רואה **תנועותיהם הנראים והנגלים**', אשר זהו 'שטותים' דברי הבלים ופתיים' (כלשון קדושו).

שלא הלך בחיצוניות בדרכו של אביו, אלא המשיך את דרכו בגילוי אור ה' בצורה שונה שהיא דרך היראה לידע ולהודיע שיש מנהיג לבריאה יש דין ויש דיין, וכנגדם תלמידיהם המשותף **יעקב אבינו**, שגילה את ה' בעולם על ידי מידת התפארת, עד שנוגע גודל מתיקות ה' לכל הנבראים, ותפארתו ויקר חשקת דביקותו נמשכה מאז עד סוף כל הדורות.

וכך מצאנו בבית מדרשם של רבותינו הקדושים; בבית מדרשו של המגיד ממעזריטש, נתגלו נשמותיהם הקדושות של **הקדושת לוי** והרה"ק **הבעל התניא**, שהיו שוים זה לזה הן בדרכיהם ובשיטתם שהביעה **התבוננות מיתית בגדלות ה' החודרת לכל עמקי הנפש עד כדי כלות הנפש**, שני צדיקים אלו היו מקושרים זה לזה בלב ובנפש ואף היו מחותנים ביניהם, ובעת שהיו שחלקו על שיטתו של הבעל התניא היה אז הקדושת לוי שעמד לימינו בכל תוקף ועוז.

מאיך מצינו באותו בית מקדש מעט שני שיטות קיצוניות זו מזו, מחד שיטתו הנסתרת של בעל **האור המאיר**, שדגל בעבודה הפנימית בלי תנועות חיצוניות כלל, (וכפי שסיפר פעם, שבעת ששהו כל התלמידים בבית מדרשו של המגיד, נתגלה אליהם באופן פתאומי מראהו הנשגב של המגיד בעת ששרתה עליו גילוי שכינו, ואז מחה את כפיו זו לזו מרוב התלהבות **וכל ימי חייו עסק בתשובה על מחיאת כפיו זאת**). מאיך שיטתו של הרה"ק רבי **אברהם מקאליסק** זי"ע דהיתה בדרך של התפעלות עצומה ובתנועות משונות, שנועדו לבטל את הישות של הנפש הבהמית ולזכר את החומה, ולהעיר את אור הנשמה מתרדמת הזמן.

דבר הבעל שם טוב

עבדי הם ולא עבדים לעבדים

'כי לי בני ישראל עבדים', לשון הכתוב. ואמרו חז"ל ולא עבדים לעבדים.

האדם שהינו בן חורין, אזי המחשבות שלו הם גילוי של הרצון הפנימי שלו, לעומת זאת מי שהוא עבד וצריך למלאות רצונו של מישורו אחר, אזי אין מחשבותיו עוסקות מה הוא רצונו הפנימי אלא רק בחלק המעשי - מה נצטווה מאת אדונו.

הקב"ה דורש מיהודי **לגלות תמיד את אור נשמתו**, על ידי ההתבוננות במחשבותיו שהם כלים אל החלק האלוני ממעל אשר בו. על מחשבותיו של היהודי להיות עוסקות תמיד רק לעיין מה רצונו של הקב"ה, לחשב בדרכי החכמה שעל ידם יוכל להשיג את דביקותו, ולקשר את כוחות הנפש להקב"ה.

עניינו של הצדיק המחבר את לבבו של היהודי להקב"ה הוא בבחינת משה רבינו שבכל דור ודור, אשר היה כשושבין בין הקב"ה לישראל, **להביא את דבר ה' לישראל**, ולהאיר את אור העבודה והאונה בלבבות ישראל. הצדיק כוחו גדול לעורר ולגלות את ה'משה רבינו' הפרטי שבכל אחד ואחד, ולגלות את אור נשמתו הפרטי שבכל אחד ואחד. מסיבה זאת מצינו דבר פלא, שאצל צדיקי האמת, **לא היו תלמידיהם שווים זה לזה כלל**, לא בהנהגותיהם אשר נהגו בפועל ולא בדרכיהם בקודש, אלא להיפך.

כדוגמא נביא את דרכיהם בקודש של שלושת האבות הקדושים, שכל אחד מהם צעד בדרכו המיוחדת לפי שורש נשמתו, וכידוע **שאברהם אבינו** היה מידת החסד, ועסק בעיקר באהבת ה' וגילוי חסדו יתברך בעולם, לעומת **יצחק אבינו**

פרקי אמונה (כה) האם שייך "בטחון ברפואה"? (י)

האם יש חובת השתדלות בנוגע לרפואה?

הכל תלוי בבטחון האדם

במאמרים הקודמים, נשאלה השאלה: מה דינו של אדם שאין לו פה, פרצופו מסתיים תחת החוטם. האם יתכן שיוכל לדבר? ברור שלא! וכי מהיכן ידבר? כל זה הוא רק לפי הטבע, אבל האמונה מבשרת לנו: האדם הזה יכול לדבר! אם הבורא ית' רוצה - יוכל לדבר ולדבר!

אמונה זו מתבטאת בכך שאין לה הגיון על פי הטבע, ובכל זאת מתחזקים ומאמינים בהשי"ת שמסוגל להנהיג את עולמו גם מעל הטבע, וגם אם הראש הקטן שלנו לא מבין בדיוק איך זה עובד.

הדבר ברור, שאם יבוא יהודי ויאמין באמונה פשוטה כמו פתי מאמין, שאדם זה ידבר גם בלי הפה - יוכל האדם לדבר! איך? אני לא יודע! אני לא דואג להשי"ת! כי רק השי"ת הוא המציאות האמתית, ואילו הטבע אין לו שום מציאות! אין כזה דבר 'טבע'! וכך יוכל האדם לדבר גם בלי חיק, בלי גרון, בלי לשון, בלי חניכים, ובלי שפתים. אבל כל זה הוא רק אם ישם עצמו כמו פתי ויסלק את הדעת לחלוטין.

הטבע אין לו הסבר כיצד נולד יצחק

על דרך זה הוא גם לגבי פרשת הבנים.

על פי הטבע לא היו אברהם ושרה יכולים להוליד בנים. לא היה לשרה בית וולד כלל, ולא שייך על פי הטבע להוליד במצב כזה, והרי זה דומה לאדם שאינו יכול לדבר ללא פה!

ובכל זאת, כאשר הבטיח לו השי"ת (בראשית יב, ז) "לזרעך אתן את הארץ הזאת" האמין בכך לגמרי, באמונה פשוטה וטהורה. הקב"ה העלה אותו למעלה מן הטבע, מעל המזלות ומעל ההגבלות, ושם ציוה לו 'צא מאצטגנינות שלך'! צא מכל הקטנויות של הטבע, פקח עיניך וראה את האפסיות המוחלטת של הטבע - 'היפלא מה' דבר?' וכך נולד לו את בנו יצחק, אשר כל מהותו מבטא 'שחוק' וזלזול בכללי הטבע - כמו שאמרה שרה (בראשית כא, ו) 'צחוק עשה לי אלקים - כל השומע יצחק לי', וכמו שפירש רש"י (בראשית יז, ט): 'וקראת את שמו יצחק' - על שם הצחוק.

אין נולד יצחק? אנו לא יודעים ולא מבינים! כמו שאי אפשר להבין איך מדבר אדם בלי פה. אבל יצחק נולד, והעניק לכל העולם כולו הסתכלות אחרת על הבראיה, ראייה של אמונה ושל שחוק וזלזול בכל המושג של 'טבע'.

על פי הטבע אתה לא קיים בכלל!

מעשה ביהודי שנכנס לרופא לאחר בדיקות רפואיות, ושם התבשר ע"י הרופא על המחלה המקננת בגופו, באופן סופני רח"ל. 'יש לך כמה שבועות לחיות' בישר לו הרופא. 'הכבד שלך נגוע לגמרי, אי אפשר לחיות בלי כבד'!

יצא האיש מבית הרופא, שבור ומיואש לגמרי, ונכנס למעונו של אדם חכם לשאול בעצתו, מה עושים? על פי הטבע אין סיכוי!

דפק אותו חכם על השולחן ואמר: על פי הטבע אתה לא קיים בכלל! הרי שרה אמנו לא היה לה בית ולד, יצחק ורבה היו עקרים, על פי הטבע אתה לא נמצא בעולם, לא אתה ולא אבותיך ולא אבות

אבותיך. הטבע אין לו מה להגיד כאן כלל, מה זה 'טבע'!?

מדי תקופה אנו נתקלים ב'נס רפואי'. הרופא המשיך והמלומד פוקח עיניים תמהות ואומר: זה לא יכול להיות! האדם הזה חי עשרים שנה בלי לב! אני לא מבין מה קורה כאן!

נכון אתה לא מבין! אפשר לחיות בלי לב ובלי כבד, לדבר בלי פה, להוליד בלי בית רחם, הקב"ה לא כפוף לשום הבחנה רפואית, והוא שומר לעצמו את הזכות להנהיג עולמו בלי שנצליח להבין בדיוק איך זה קרה!

וכתב בספה"ק **שם משמואל** (פר' ויצא, תרע"ח) וז"ל: ק: המחשב ומבין אשר עפ"י דרך הטבע נסתרה דרכו והוא כאיש אובד עצות והוא חוזר ואומר **לנפשו הלוא כל הוייתי אינה בדרך הטבע כלל אלא מאת ה' היתה זאת לי, ובכן בו אני בוטח ועליו הנני סומך**, זה

"התורה הקדושה

מצווה אותנו: הביטו

וראו מאין אתם?

ממקום גבוה שהטבע

אינו שולט שם כלל!

ואם כן, למה לכם

להתייחס אל הטבע?"

טוב יותר מבלתי מחשב ואינו רואה בעיניו שהוייתו איננו עפ"י דרך הטבע אלא שהוא מאמין זה בדרך אמונה בכלל.

הביטו אל צור חוצבתם

ודרשו חז"ל (יבמות סד): "הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם, הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם" (ישעיה נא, א-ב), אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח, שרה אמנו אילוניית היתה, שנאמר: ותהי שרי עקרה אין לה ולד, אפילו בית ולד אין לה. יצחק ויעקב שניהם עקורים היו.

התורה הקדושה מצווה אותנו: הביטו וראו מאין אתם? ממקום גבוה שהטבע אינו שולט שם כלל! ואם כן, למה לכם להתייחס אל הטבע.

ובעבור זה, טבע היהודי שונה מטבע הגוי, בבחינת 'עמא פזיזא' (שבת פח). שאין הנהגתם תלויה לפי חוקי הטבע (מהר"ל, תפארת ישראל - פכ"ט), ועיין **ספר החיים** לאחי המהר"ל מפראג (סו"פ חמישי) על פסוק (שמות יט, ו) 'והייתם לי סגולה', דכל קיום ישראל הוא דרך סגולה ולא בטבע.

וכדברים האלה כתב **החת"ס** (דרשה לערב יום כיפור, תקנ"ב), וז"ל: ק: **כי הנה מטבע המזלות אין העולם ראוי לישראל**, כי אבינו הראשון אברהם ושרה גם יצחק ורבה וגם רחל נולדו עקר ועקרה, **לכן לא נמצא להם מקום בכל הגלגל אשר יורה עליהם כי הוא זה**, וכן כתב **בעשרה מאמרות** מאמר חיקור דין חלק ג' (פרק יא), גם **באלשיך** פרשת תולדות (בראשית כז ד"ה והנה טרם) גבי הברכות עיין שם כתב גם יעקב

ועשו חלקו העולמות וניתן העולם הזה עם המזלות לעשו מבלי תת מקום ליעקב שם].

והחת"ס נקט כן בפשיטות, עד שתמה כיצד ניתן לחלל שבת על סמך דברי הרופאים, ותמך יתדותיו על דברי הגמ' (שבת פו:) ישראל דדאיגי במצות - חביל גופייהו, נכרים דלא דאיגי במצות - לא.

עוד איתא **בעבודת הקודש** (ח"א פרק יח): ראיתי בספר הייחוד לבעל התמונה בזה ענין נפלא, אמר שם בזה הלשון: **וצורות ישראל היה ראוי להיותם משונות ומובדלות ממין האדם כאשר הכחות ונפשם כו'**, פירוש לכן היה צריך שצורתם של ישראל שתהיה משונה משאר הבריות כמו שנפשם וכחם הם משונות ומובדלות מהם כך היה ראוי שיהיו הגופים. יעויין שם.

וכתב **הרמח"ל** בספר דרך ה' (ח"ב פ"ד) וז"ל: מן הענינים העמוקים שבהנהגתו ית' הוא ענין ישראל ואומות העולם, **שמצד טבע האנושי נראה היותם שונים באמת, ומצד עניני התורה הם שונים שינוי גדול ונבדלים כמינים מתחלפים לגמרי**.

על דרך זה איתא בספה"ק **שם משמואל** (פר' ויקהל, תרע"א) וז"ל: ק: הנה רבי אליעזר ורבי יהושע פליגי אי בתשרי נברא העולם או בניסן, ובדאי שניהם אמת ואלו ואלו דברים אלהים חיים. דהנה כמו שיש עולם וסדר טבעי כ"כ יש עולם וסדר הנסים, ועיין בהקדמה לספר גבורות ה' למהר"ל. וא"כ בודאי עולם הנסים נברא בניסן ועולם הטבע בתשרי. ועל כן **ישראל שכל מציאותם היא דרך נס, שהרי לפי הוראת המזל אברהם אינו מוליד ולא היה כלל יצחק בעולם**, ואף גם אחר הוייתו פרחה נשמתו בעת העקידה וחזרה נשמתו אליו כעין תחיית המתים, **ועל כן בפסח נולד יצחק לכולי עלמא**, ע"כ מונוין החדשים מניסן, ולא מנה בו אדה"ר שהוא מעולם הטבע, וע"כ למלכי ישראל שכחם למעלה מהטבע מעולם הנסים מונוין מניסן, ומלכי אומות העולם מתשרי.

וזה צריך כל איש לשים אל לבו, שמאחר שכל הוייתו הוא דרך נסית אין לפחד מפני חמת המציק הן רוחני הן גשמי, כי הגם שלפי חשבון הטבע יש לפחד, מ"מ מצד שלמעלה מהטבע איה חמת המציק, עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה.

על דרך זה הובא מהר"ק **מהרצ"ה מזידיטשוב** זי"ע (בית ישראל, דרוש לספירה) וז"ל: ק: בפסח נולד יצחק אליבא דכולא עלמא, **הרמז בזה, כי לידת יצחק הוראה באצבע אשר הוא חוץ לטבע, לא מחויב המציאות, כי אם כרצון בעל הרצון, כן לידת כל כוחות הדברים הנמצאים בעולם, כוחות הנשמות המה מבעל הרצון**.

והוא הוראה נפלאה אשר יעשה ה' לעמו, לכל יציירו הדברים אשר הם בטבע הוא מוציא את עצמו, כי נראה לכל אשר שרה היתה כעץ יבש ונעשית לחה להוליד בטבע 'אחרי בלותה היתה לה עדנה' ופרסה נדה וחזרה לנערותה (ב"מ פז), ולא ילדה ביבשת דמיה, ואם צריכה להוליד בטבע היה לה לילד בטבע בילדותה. אך הדבר הוראה לדורות כח הלידה הוצאת הדבר לפועל עם שנדמה לעין אשר הוא בטבע אבל הוא ברצון, ולזה שינה הדבר הבורא ב"ה בשרה אשת אברהם ראש המאמינים ברצון.

קודם תתחייב, אחר כך תרצה

תורה חמודה ונעימה ניתנה לנו. כל מצוותיה אמונה, משפטיה אמת וצדק, וציוויה אהבה וקירבת הנפש לבוראה. איזה עונג ידמה לעונג הנשמה בשעה שמקיימת מצוה בדבקות, ומה הנאה יש כהנאת חיים שיש בהם תורה ויראת שמים?

מי שחווה פעם תפילה בהשתפכות הנפש, לא ימכרנה בעד כל הון. מי שזכה והרגיש טעם שבת קודש, והריח את ריח הניחוח מעין עולם הבא - יודע כי כל חפצים לא ישווהו.

כל אדם, אפילו לא הגיע למדרגתו של הצדיק הקדוש רבי שלמ'קע מזוועהיל זי"ע, שאמר: "בשעה שאני מניח תפילין, מתענג אני בעונג נפלא, יותר ממה שמרגיש בעל התאוה הגדול ביותר בשעה שממלא תאוותיו" - מכל מקום, כל איש ישראל, זוכה כפעם בפעם בעבודתו, לטעום כמה טיפי תחיה של עדן עליון.

ודווקא משום כך, צפה ועולה התמיהה:

תורה מתוקה כל-כך -

למה הוצרך הקדוש ברוך הוא להזהירנו כך עליה, ועל שום מה התרה בנו בה בעונשים חמורים ואיומים; כריתות ומיתה בידי שמים, סקילה שריפה הרג וזנק, "מחללה מות יומת", "ונכרתה הנפש ההיא מעמיה", וכיוצא באלו?

כלום צורך יש בשוטים, לכפות שיכור שישתה יין ישן וטוב? וכי עניין יש בעקרבים, להכריח רעב לאכול בשר שמן ומתובל?

כשהגוף משתלט על הממלכה

תשובת הדבר היא, שאמנם, הנשמה אין לה צורך שיפחידה בעונשים. אדרבה, זו כל חפצה ומגמתה, לעשות רצון קונה בכל לב ונפש, ולאור באור החיים.

אבל בת-זוג יש לה לנשמה, לא תיפרד ממנה כל ימי חלדה. מסוגרת היא במחצלת של קנים ששמה 'גוף', כאסיר הנתון בבית הסודה. הגוף העב, מאפיל את אור טהרתה, משתיק את שוועות כיסופיה, ומחניק את אנוחותיה העמוקות.

ומיום היוולדו עד שעת פטירתו, מריבים הגוף והנשמה זה עם זה, וכל אחד אומר: אני אמלך. ובשעה שזה קם - זה נופל. בעתים הטובות שהנשמה גוברת, ויושבת על כיסא המלכות, ומושלטת על העיר הקטנה - מתנהגת כל הקומה כתיקונה. מתעוררים רצונות טובים לעבוד את ה' באמת, ומחשבות של קדושה וכבוד ראש, והרגשות טהורות של אהבת הבורא.

אך לא כל העתים שוות. זמנים יש, שקדרות נופלת על האדם, וערפל כבד וקפוי אוטם את פתחי הלב. הרצונות הזכים נמוגים בעשן, וגסות הגוף מתפשטת על הכול. העולם כולו מצטמצם ומצטמק, כאילו שקים מלאים עפר הועמסו בחדרי הנשמה, מכבידים אותה עד לקרקע, ממלאים אותה טשטוש עפרורית ואבק, ואינם מותירים חרך שיכנס אליה מעט אוויר צח.

ואז אין האדם רואה כי אם תאוותיו החומריות, וחושק לאכילה ערבה ושתייה רעננה, ומתאוה למנוחה ושינה מתוקה בין כרים וכסתות, ושואף להיות אדם מוצלח ולקבל כבוד בני-אדם, ומבקש לאסוף ולכנס ממון ונכסים ולהרבות לו מחמדי תבל.

וכך המליץ הרב הקדוש רבי הענין מאלכסנדר זי"ע"א, בדרך נוטריקון:

"גוף" - ראשי תיבות: "גוף וויל פרעסן", "גוף וויל פאפן" "גוף וויל פוילן.. איי, "גוף וועסט פגרי" "גוף וויל פארט"!

כי הגוף אינו חכם לחשב חשבונות, מה יהיה מחר ומחרתיים. להוט הוא למה שעומד לנגד עיניו, ואינו מסתכל ימין ושמאל. משנת חייו היא: חטוף ואכול, חטוף ואישת... חטוף וחטוף...

שפה השווה לכל נפש

וכאשר הגוף עולה לשלטון, מי ימנע בעדו את אשר חפץ?

ואם יבוא לידו ניסיון לעבור חלילה על אחת ממצוות ה' אשר לא תיעשינה, כגון שעובר על יד חבורת מספרי לשון הרע ורכילות, ומספרים שם מעשים מגרים את הלב, וגילויים שאין שומעים כמותם בכל יום ובכל מקום. או שמצפה לו עניין מרגש ומלהיב מאוד, ובעת שעומד ומתפלל באים הדמיונים הנעימים והמתוקים מדבש, ומציפים אותו כנהר שוטף. מי יחזקו לעמוד בכוח ולהכריח את מוחו לכוון את מילות התפילה כאילו כל מלאכתו עשויה? ואם יזדמן לו בבין הזמנים לנפוש במקום נופש, וההכשר שלו אינה מהודרת בתכלית - מי יעצור בעדו? ובשעה

שנאלץ לפסוע ברחוב הומה בלב העיר, מי יסגור בעד עיניו שלא יביטו למקום שאינן צריכות?

הגוף הוא כילד קטן קצר הדעה, שאינו מבין ולא מרגיש כי אם ציורים גסים וצבעים חיים. רק אופן אחד קיים לבקוע את ביצת עולמו המצומצם, ולנענעו ממשחקיו וטויותיו:

מקל חובלים. א שטעקן.

פשוט מאוד.

כי הרי רגשות של עליה ורוממות נדמים לו כדמיונות של בעלי-רגש, והבנתו בדעת טוב ורע הם כילד ש'מבין' שאין טוב מלגו ואין ערב במבמה. הייתכן לעשות מסילות ללבו?

אבל מכות הן שפה בינלאומית. אין מי שאינו מבינה. בין קטן בין גדול, בין חכם ובין שוטה - אין מי שמחבב צליפות על בשרו.

על כך, בשעות שאור הנשמה מתעמעם והגוף מושך את העגלה, אין כמו יראה פשוטה לרסן את הסוס הדוהר כמשוגע. כאשר הסוס מחליט לפנות בדרך הישרה בעיניו ומתעלם מפקודות אדונו - לוקח הרוכב את השוט לידו, ומושיטו כמצליף על גב סוסו, ובבת-אחת נרגע נפש בהמתו, ומשים עצמו כבהמה טובה וישרה.

והדבר נראה לעיניים. אפילו פחותי המעשים וקטני אמנה, המשוקעים בהבלי העולם ותאוותיו, ורחוקים מהרגשת קירבת הבורא ואהבתו - לא יאכלו חס ושלוש ביום הכיפורים, ולא יטעמו חלילה בשר חזיר, ולא ידליקו אור בשבת, ואפילו באין רואים. מדוע? כי היראה הפשוטה, הידיעה כי מעשה כזה נורא ואיום, ומי יודע מה מצפה לו אם חלילה יעבור עליה - הוא שמעמידו על מקומו.

(הדברים האלה אמורים בין ביראת העונש כנ"ל, ובין ביראת הרוממות. שיסוד יראת הרוממות להיכנע מפני גדולת הבורא ורוממותו, ועיקר מי שצריך להיכנע הוא הגוף, שטבעו וחשקיו מתנגדים ביותר לקדושה ודבקות).

אל תהיו כעבדים המשמשים

אבל גם בקרב המצריים נמצא מי שהיה ירא את דבר ה'. היראה לבדה מספקת להשליט מלכות שמים על הגוף העכור. אבל כלום זאת כל עבודת איש ישראל, לכפות עצמו לקיים רצון בוראו נגד טבעו, מפני יראה ופחד? וכי עבודתנו את ה' יתברך תדמה לעבד שעובד את רבו בהכרח, בפנים כבדות ובלב ריק מכל רצון?

הלוא בניס קרויים אנו, וחובה יתרה נודעת לנו, לפיכך עלינו למזוג לתוך היראה, דבש וחלב של אהבה. ואמנם, מי שלא טיפח בקרבו יראת שמים, ואינו חושש לעשות מעשים מגונים, ואינו מתיירא לדוש הלכות פסוקות בעקביו, ואינו חרד לקיים כל המצוות כמאמרם - אינו יכול להתקרב כלל אל שער המלך.

אבל מי שיראת ה' פרוסה על פניו, ומשום כן נזהר הוא בכל נפשו לקיים כל מצוה כראוי, ונשמר בכל מאודו שלא לעבור חלילה על האסור - האיש הזה עומד הוא בתחתית הסולם העולה בית-קל, וכעת מסוגל הוא לעלות במעלות האהבה והחשק העליון להתענג על ה' ברשפי אהבה.

ואז, כאשר תלכנה שתייהן יחדיו, היראה והאהבה, אז תהא עבודתנו שלמה. ואז נהיה קרובים אליו יתברך מכל הצדדים, ודבקותנו בו תעטוף את כל מהותנו: היראה מצד הגוף, והאהבה מצד הנשמה.

למעשה:

אם יש הלכות הקלות בעינינו, נעטוף אותה ביראה. אפילו יראת העונש, ואפילו יראת בושות מבני אדם. כל מה שמדבר לגוף, ושעל ידו יחרד מלחטא - כדאי הוא. כגון: אם קשה לנו להתעורר ולקרוא קריאת שמע בזמנה (מצוי בבין הזמנים), נכין טבלה ונתלה אותה על כותל הבית, וכל יום שנקרא בזמנו - נציין אותו. הפחד שלא נתבייש, ידחף אותנו לקום בזמן.

כשהמצוה או ההלכה מתחזקת בידינו, נוסיף ללמוד בספרים המדברים בשבח אותה המצוה, ומטעימים פנימיות עניינה.

יזצא לאור ע"י

ממלכת אש החסידות העולמית (ע"ד)

לקבלת הנתיח להאזנות ולחשידות - טלפון: 02-5026558 פקס 02-5702061
a025026558@gmail.com